

AZ ÜVEGHÁZHATÁSÚ GÁZOK KIBOCSÁTÁSÁNAK SZABÁLYOZÁSA

- Üvegházhatású gázok: a légkör azon természetes és emberi tevékenységből származó gáznemű alkotóelemei, amelyek elnyelik, majd újra kibocsátják az infravörös sugárzást. (2012. évi CCXVII. törvény)
- Az 525/2013/EU rendelet I. számú melléklete felsorolja az üvegházhatású gázokat, amelyek sora kibővült a nitrogén-trifluoriddal (NF₃).
- Kibocsátáshoz való jog: egy adott területen meghatározzák a kibocsátható mennyiséget, majd ezt a mennyiséget úgynevezett kibocsátási jogokra (kvótákra) osztják fel, ezt követően a jogosítványokat kiosztják a kibocsátók között, akik aztán a jogokkal piaci áron kereskedhetnek.
- Az EU ETS-ben résztvevő magyar létesítmények összes kibocsátása az elmúlt 5 évben 23 százalékkal csökkent, 2011 és 2012 között a csökkenés mértéke 6 százalék volt.

A kormány 2013 novemberében benyújtotta a [T/12973.](#) számú törvényjavaslatot, amely az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye és annak Kiotói Jegyzőkönyve végrehajtási keretrendszeréről szóló 2007. évi LX. törvényt, továbbá az üvegházhatású gázok közösségi kereskedelmi rendszerében és az erőfeszítés-megosztási határozat végrehajtásában történő részvételről szóló 2012. évi CCXVII. törvényt módosítja.

Az Európai Unió emisszió-kereskedelmi rendszere

Az Európai Unió emisszió-kereskedelmi rendszerét (EU Emissions Trading System, EU ETS) az Európai Parlament és a Tanács [2003/87/EK irányelve](#) alapozta meg, melynek értelmében 2005. január 1-én elindult a világ első nemzetközi széndioxid kibocsátás-kereskedelmi rendszere, amelyben közel 12 000 létesítmény vesz részt. A kereskedés első úgynevezett tanulási periódusa 2005-2007-ig tartott, ezután következett az első valóban éles szakasz 2008 és 2012 között, majd a jelenlegi időszak, amely 2013-tól 2020-ig tart. A rendszer lényege, hogy a hatálya alá eső tevékenységet végző létesítmények üzemeltetői 2005. január 1-től csak **kibocsátási engedély** birtokában végezhetik tevékenységüket, kötelesek szén-dioxid kibocsátásukat **nyomon követni**, és **forgalmi számlát nyitni** a közösségi forgalmi jegyzékben.

A létesítmények üzemeltetőinek:

- 5 százaléka nagy létesítmény üzemeltetője, melyek az összes kibocsátás több mint 50 százalékát adják;
- 10-20 százaléka közepes nagyságú létesítmény üzemeltetője, melyek az összes kibocsátás 20-30 százalékát adják;
- 75-85 százaléka pedig kis létesítmények üzemeltetője, amely az összes kibocsátás mintegy 20 százalékából részesedik.

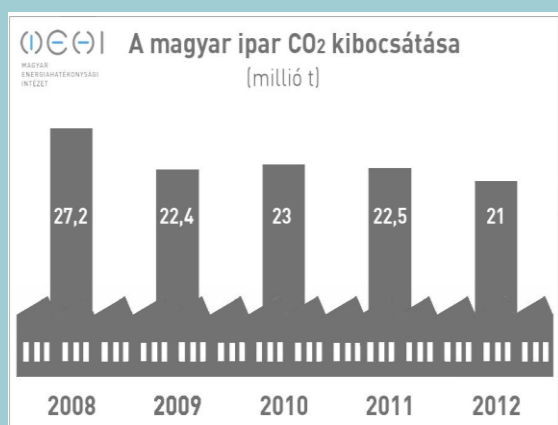
Az EU ETS összesen **31 országban működik**: a 28 EU tagállamban, valamint Izlandon, Lichtensteinben és Norvégiában. A rendszerben részt vevő létesítmények az EU üvegházhatású gáz **kibocsátásának 45 százalékáért** felelősek.

2012-es adatok szerint az EU 27 tagállamában **1,4 százalékkal csökkent a kibocsátás** 2011-hez képest. Nagy-Britannia és Franciaország kibocsátásai nőttek, Németországé stagnált, míg Lengyelországban, Olaszországban és **Magyarországon csökkentek a kibocsátások**.

MAGYARORSZÁG AZ EU KIBOCSÁTÁS-KERESKEDELMI RENDSZERÉBEN

Az Európai Unió kibocsátás-kereskedelmi rendszerében részt vevő magyar ipari létesítmények: a nagyobb energiatermelők, finomítók, a vasipar, a cementipar, a téglapár, az üvegipar és a papíripar létesítményei, amelyek a **hazai szén-dioxid kibocsátás több, mint 40 százalékát** adják. Az EU ETS-ben résztvevő magyar létesítmények összes kibocsátása **az elmúlt 5 évben 23 százalékkal csökkent**, 2011 és 2012 között a csökkenés mértéke 6 százalék volt. A szén-dioxid kibocsátás-kereskedelem 2008-ban 235 létesítménnyel indult hazánkban, **2013-ban pedig 200 létesítmény és 3 légi jármű** üzemeltető tartozik a rendszer hatálya alá.

Dr. Bart István, a Magyar Energiahatékonysági Intézet ügyvezetőjének álláspontja szerint: „*Bár a kibocsátások csökkenése az éghajlat megmentése szempontjából jó hír, azt látni kell, hogy az öt éve tartó hazai csökkenési trend elsősorban nem az ipari energiahatékonyság javulásának köszönhető, hanem az ipari termelés visszaesésének. A 6 százalékos csökkenésből 3,2 százalék az AES Tisza [hőerőmű – szerk.] 2011-es bezárásának köszönhető.*”

Forrás: Magyar Energiahatékonysági Intézet

Az üvegházhatású gázok közösségi kereskedelmi rendszerében és az erőfeszítés-megosztási határozat végrehajtásában történő részvételről szóló [2012. évi CCXVII. törvény](#) hatálya alá tartozó cégeknek **kötelező részt venni az EU ETS-ben**, mely által számos adminisztratív és pénzügyi kötelezettségük keletkezik. Különösen megnehezíti a helyzetüket, hogy számos eljárást nem a hazai jogszabályok, hanem a közvetlenül hatályos európai uniós jogi iránymutatások szabályoznak, melyek széles körű ismereteket igényelnek.

Az EU ETS elemei:

- **Kibocsátási engedély:** Az EU ETS rendszer hatálya alá tartozó létesítménynek kibocsátási engedéllyel kell rendelkeznie, a légi jármű üzemeltetőnek pedig nyomon követési tervet kell készítenie. A kibocsátási engedély iránti kérelmet a hatóság felé kell benyújtani, és a hatóság elektronikus levélben lép kapcsolatba a cégekkel.
- **Kibocsátások nyomon követése:** A nyomon követési terv a kibocsátási engedély része, melynek szabályrendszerét a [601/2012/EU rendelet](#) szabályozza. Magyarországon a hatóság a nyomon követési tervek és a hitelesített jelentések benyújtására egy saját rendszer fejlesztésén dolgozik, amely jelenleg még nem érhető el az üzemeltetők és légi jármű üzemeltetők számára. A hitelesített jelentések benyújtásának határideje 2014 első negyedéve, várhatóan eddig az időpontig elkészül az új rendszer fejlesztése.
- **Forgalmi jegyzék:** A forgalmi jegyzék kezelése hatósági feladat, amelynek rendszere már a korábbi kereskedési időszakban kiépült. A jelenlegi harmadik kereskedési időszakban a nemzeti és az uniós jegyzék összekapcsolódott, csökkentve így a nemzeti jegyzékkezelő terheit.
- **Kibocsátási egységek kiosztása:** A térítésmentes kiosztás 2013 óta egységes szabályozás alapján történik. A kiosztás alapját képező Nemzeti Végrehajtási Intézkedést a nemzeti fejlesztési miniszter nyújtja

be az Európai Bizottságnak. A benyújtott dokumentum ellenőrzése, és az érintett létesítményekkel történő adategyeztetés több hónapon keresztül zajlott, melynek következtében a kiosztás 2013 júniusáig nem történt meg. A piaci viszonyok torzulásának elkerülése érdekében a Bizottság valamennyi tagállam tekintetében egyszerre hajtja végre a kiosztást.

EREDMÉNYEK ÉS ÚJDONSÁGOK AZ EU KIBOCSÁTÁS-KERESKEDELMI RENDSZERÉBEN

2012-ben a vállalatok Európa szerte **nagy-mértékben teljesítették** az EU ETS szabályait. A rendszerben részt vevő létesítményeknek kevesebb, mint 1 százaléka nem tudta határidőre átadni a 2012. évi kibocsátását ellentételező egységeit. A helyhez kötött létesítményekből származó hitelesített üvegházhatású gáz-kibocsátás tovább csökkent, így **2012-ben 1867 millió tonna szén-dioxid egyenértéket** ért el, ami mintegy **2 százalékkal van a létesítmények 2011-es szintje alatt**. A légitársaságok által jelentett hitelesített kibocsátás közel 84 millió tonna volt.

Az EU ETS **harmadik kereskedési időszak** 2013. január 1-jétől vette kezdetét és 2020-ig tart majd. Ezen időszak számos új dolgot hoz magával, többek között azt, hogy a kibocsátási egységek számára vonatkozó nemzeti határértékek helyett – melyet a tagállamok Nemzeti Elosztási Terveik alapján határoztak meg – **egyetlen uniós határérték** van érvényben. A kibocsátási egységek maximális mennyisége **évente 1,74 százalékkal csökken** majd.

2020-ra az EU ETS-ben részt vevő iparágak 2005-ös kibocsátásuknál **21 százalékkal kevesebb** szén-dioxidot juttatnak a levegőbe. A díjmentes kiosztáson alapuló rendszert, pedig felváltja a **kvóták árverés útján történő kiosztása**, melynek értelmében a tagállamoknak árverésen kell értékesíteni az ingyenesen ki nem osztott kibocsátási egységeiket.

A 2013 májusában hatályba lépett [389/2013/EU rendelet](#) többek között az uniós **kibocsátási egység-forgalmi jegyzék** létrehozásáról szól, amely az EU ETS-ben lebonyolított ügyletek pontos nyilvántartását biztosítja. A kibocsátási egység-forgalmi jegyzékek olyan, közös adatelemeket tartalmazó, egységesített és biztonságos elektronikus adatbázisok, amelyek a különböző kibocsátási egységek kiadásának, birtoklásának, átruházásának és törlésének nyomon követését teszik lehetővé, valamint biztosítják a nyilvános hozzáférést és a titkos adatok megfelelő kezelését. Ezen kívül az egyes jogszabályokban ([2003/87/EK irányelv](#); [406/2009/EK határozat](#); [Kiotói Jegyzőkönyv](#)) leírt kötelezettségekkel összeegyeztethetetlen átruházásokat is megakadályozzák.

Nitrogén-trifluorid a legújabb üvegházhatású gáz

Az [525/2013/EU rendelet](#) I. melléklete kibővült a nitrogén-trifluoriddal, mert az elmúlt évek kutatásai kimutatták, hogy ez a gáz

17 ezerszer nagyobb üvegházhatású, mint ugyanakkora tömegű szén-dioxid. A gáz légköri mennyisége évi 11 százalékkal növekszik, és 550 évig marad a légkörben. A nitrogén-trifluoridot a folyadékkristályos képernyőjű televíziók és monitorok, mikroáramkörök és napelemek gyártása során alkalmazzák.

2013. július 3-án az **Európai Parlament** a szén-dioxid **kibocsátási kvóták egy részének befagyasztásáról**, ezáltal az alacsonyabb kibocsátású technológiák fejlesztésének ösztönzéséről döntött. A kérdésről másodsorra szavaztak, mert 2013 áprilisában az EP elutasította a javaslatot. A júliusi szavazáskor az EP képviselők szigorúbb feltételekhez kötötték a kvóták befagyasztásának feltételeit, mert a cél az, hogy a szennyezőket érdekeltté tegyék a rendszer használatában.

Az EU ETS hatályán kívül eső szektorok (pl. épületek, közlekedés, mezőgazdaság, hulladékgyártás) kibocsátásának szabályozására az Európai Unió létrehozta az úgynevezett **Erőfeszítés-megosztási Rendszert** (Effort Sharing Decision, ESD), melynek lényege, hogy minden tagállam esetében a nem ipari szektorra pontos kibocsátási korlátot határoztak meg, úgy, hogy az EU szintjén összességében 10 százalékos legyen a kibocsátás-csökkentés. A kibocsátás-csökkentési tervet 2020-ig határozták meg, és a 2005-ös évhez kell viszonyítani a csökkentést. Az ESD alá tartozó szektoroknak is kötelező nyomon követni kibocsátásaikat, majd a kibocsátásnak megfelelő egységmennyiséget visszaadni az EU-nak. A rendszer 2013. január 1-én indult.

A legnagyobb szén-dioxid-kibocsátók 2011-ben	Millió tonna	%
Kína	10,150	29
Egyesült Államok	5,600	16
EU	3,850	11
India	2,100	6
Oroszország	1,750	5
Japán	1,400	4
A többi ország	10,150	29
Összesen	35,000	100

Forrás: Európai Bizottság Közös Kutatási Központ, Holland Környezeti Értékelő Ügynökség

Források:

- [2007. évi LX. törvény](#) az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye és annak Kiotói Jegyzőkönyve végrehajtási keretrendszeréről
- [2012. évi CCXVII. törvény](#) az üvegházhatású gázok közösségi kereskedelmi rendszerében és az erőfeszítés-megosztási határozat végrehajtásában történő részvételtől
- [A Bizottság 389/2013/EU rendelete](#), 2013. május 2.
- A Parlament támogatja a CO₂-engedélyek ideiglenes áremelését. [Európai Parlament](#), 2013. július 3.
- Az európai uniós emisszió-kereskedelmi rendszer 3. időszakára vonatkozó jogszabálycsomag hatásvizsgálata. [Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, Klíma- és Energiaügyért Felelős Államtitkárság Klímapolitikai Főosztály](#), 2013. június.
- Cseh Tímea: Az Európai Unió kibocsátás kereskedelmi rendszere. [Klimabarát Települések Szövetsége](#), 2013. február 11.
- EU ETS: 2012-ben 6%-kal csökkent a magyar ipar széndioxid-kibocsátása 2011-hez képest. [Magyar Energiahatékonysági Intézet](#), 2013. április
- Fodor László, Franz-Joseph Peine: A kibocsátási egységek kereskedelme: Európai jogi alapok – a német és a magyar nemzeti szabályozás 2004-2012 között. [Agrár- és Környezetjog, 2013. 14. szám](#)
- Jurecska Laura: Nitrogén-fluorid – veszélyesebb, mint hittük. Élet és tudomány, 2009. 9. szám
- Kibocsátáskereskedelem: 2012-ben tovább csökkent a kibocsátás, de több lett a főleges kibocsátási egység. [Európai Bizottság sajtóközlemény](#), 2013. május 16.
- Kitolná a kibocsátási kvóták aukcióját az EP szakszabályozása. [Európai Parlament](#), 2013. február 20.
- [Klima.kormany.hu](#)
- [Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség](#)
- Televízió: öl, butít és nyomorba dönt. [Greenfo](#), 2013. szeptember 25.
- [The EU Emissions Trading System](#)
- [2013/40. Infojegyzet](#): A kibocsátás-kereskedelmi rendszer harmadik fázisa (2013-2020)

Készítette: Elekházy Nóra
Képviselői Információs Szolgálat

Országgyűlési Könyvtár

E-mail: infoszolg@parlament.hu
Intranet: <http://infoszolg.ogyk.hu>
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486